

Економіка та управління підприємствами

УДК 657.631.6

Бугай Надія Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри аудиту

Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана

Бугай Надежда Александровна

кандидат экономических наук, доцент,

доцент кафедры аудита

Киевский национальный экономический университет

имени Вадима Гетьмана

Bugay Nadia

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Auditing

Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman

ORSID: 0000-0003-4670-935X

Чайка Григорій Андрійович

магістрант

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана

Чайка Григорий Андреевич

магистрант

"Киевского национального экономического университета

имени Вадима Гетьмана

Chayka Grygoriy

Master Student of the

Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman

**ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З
ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ СУЧАСНОГО
ПІДПРИЄМСТВА
ОСОБЕННОСТИ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА РАСЧЕТОВ С
ПОСТАВЩИКАМИ И ПОДРЯДЧИКАМИ СОВРЕМЕННОГО
ПРЕДПРИЯТИЯ
FEATURES OF DOMESTIC AUDIT OF CALCULATIONS WITH
BUYERS AND CUSTOMERS OF MODERN ENTERPRISE**

Анотація. На сучасному етапі економічного розвитку велика увага приділяється партнерським зв'язкам підприємства, які, в свою чергу, виникають з покупцями та замовниками. Облік розрахунків з контрагентами має велике значення для будь-якого підприємства, яке активно працює в умовах ринкової економіки, оскільки кожне підприємство, що веде фінансово-економічну діяльність, в процесі свого функціонування здійснює розрахунки з покупцями – за придбану ними продукцію, із замовниками – за виконані роботи й зроблені послуги. Проте, в умовах нестабільної ринкової економіки ризик несплати або несвоєчасної оплати рахунків збільшується, а це призводить до появи дебіторської заборгованості. Частина цієї заборгованості в процесі фінансово-господарської діяльності неминуха і повинна перебувати в рамках допустимих значень. У нинішніх умовах жодне підприємство не зможе існувати без покупців та замовників, адже що вони є джерелом прибутку й благополуччя будь-якого підприємства. Але, приміром, існуюча сумнівна дебіторська заборгованість свідчить про порушення клієнтами фінансової й платіжної дисципліни, яка вимагає негайного вживання відповідних заходів для усунення певних негативних наслідків. Своєчасне прийняття цих мір можливе тільки при здійсненні з боку підприємства систематичного контролю. Отже, правильна організація розрахункових

відносин призводить до вдосконалення економічних зв'язків, поліпшенню договірної й розрахункової дисципліни, тому що від виконання зобов'язань по своєчасності здійснення розрахунків залежить подальше майбутнє договірних відносин між учасниками. Контроль за станом розрахунків веде до скорочення дебіторської заборгованості, прискоренню оборотності оборотних коштів, що впливає на фінансовий стан підприємства.

У даній статті викладено певні сучасні особливості внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями та замовниками вітчизняного підприємства, висвітлені основні проблемні питання теоретичного і практичного характеру. Це зумовлює актуальність розроблення питання існування та вдосконалення функції внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на сучасному підприємстві.

Ключові слова: внутрішній аудит, розрахунки з покупцями та замовниками, заборгованість, господарські операції, контрольні функції.

Аннотація. На современном этапе экономического развития большое внимание уделяется партнерским связям предприятия, которые, в свою очередь, возникают с покупателями и заказчиками. Учет расчетов с контрагентами имеет большое значение для любого предприятия, активно работающего в условиях рыночной экономики, поскольку каждое предприятие, ведущее финансово-экономическую деятельность, в процессе своего функционирования осуществляет расчеты с покупателями за купленную ими продукцию, с заказчиками – за выполненные работы и оказанные услуги. Однако, в условиях нестабильной рыночной экономики риск неоплаты или несвоевременной оплаты счетов увеличивается, а это приводит к появлению дебиторской задолженности. Часть этой задолженности в процессе финансово-хозяйственной деятельности неизбежна и должна находиться в рамках

допустимых значений. В нынешних условиях ни одно предприятие не сможет существовать без покупателей и заказчиков, ведь они являются источником прибыли и благополучия любого предприятия. Но, к примеру, существующая сомнительная дебиторская задолженность свидетельствует о нарушениях клиентами финансовой и платежной дисциплины, что требует незамедлительного принятия соответствующих мер для устранения определенных негативных последствий. Своевременное принятие этих мер возможно только при осуществлении со стороны предприятия систематического контроля. Итак, правильная организация расчетных отношений приводит к совершенствованию экономических связей, улучшению договорной и расчетной дисциплины, так как от выполнения обязательств по своевременности осуществления расчетов, зависит дальнейшее будущее договорных отношений между участниками. Контроль за состоянием расчетов ведет к сокращению дебиторской задолженности, ускорению оборачиваемости оборотных средств, что влияет на финансовое состояние предприятия.

В данной статье изложены некоторые современные особенности внутреннего аудита расчетов с покупателями и заказчиками отечественного предприятия, освещены основные проблемные вопросы теоретического и практического характера. Это обуславливает актуальность разработки вопроса существования и совершенствования функции внутреннего аудита расчетов с покупателями и заказчиками на современном предприятии.

Ключевые слова: *внутренний аудит, расчеты с покупателями и заказчиками, задолженность, хозяйственные операции, контрольные функции.*

Summary. *At the present stage of economic development, much attention is paid to the partnership relations of the enterprise, which, in turn, arise with buyers and customers. Accounting for settlements with contractors is of great importance for any enterprise that is actively working in a market economy, since each enterprise that conducts financial and economic activities in the course of its operation carries out settlements with buyers for the products purchased by them, with customers-for the work performed and services rendered. However, in an unstable market economy, the risk of non-payment or late payment of bills increases, and this leads to the appearance of receivables. Part of this debt in the process of financial and economic activity is inevitable and should be within acceptable values. In the current conditions, no enterprise can exist without customers, because they are a source of profit and prosperity of any enterprise. But, for example, the existing doubtful accounts receivable indicates violations of financial and payment discipline by customers, which requires the immediate adoption of appropriate measures to eliminate certain negative consequences. Timely adoption of these measures is possible only in the implementation of systematic control by the enterprise. So, the correct organization of settlement relations leads to the improvement of economic relations, improvement of contractual and settlement discipline, as the fulfillment of obligations on the timeliness of settlements, depends on the future of contractual relations between the parties. Control over the state of settlements leads to a reduction in accounts receivable, acceleration of turnover of working capital, which affects the financial condition of the enterprise.*

In this article some modern features of internal audit of calculations with buyers and customers of the domestic enterprise are stated, the main problem questions of theoretical and practical character are covered. This determines the relevance of the development of the question of the existence and improvement of the internal audit function of settlements with buyers and customers in a modern enterprise.

Key words: *internal audit, settlements with buyers and customers, debts, business operations, control functions.*

Постановка проблеми. З проблемою розрахунків з покупцями та замовниками зіштовхується керівництво підприємства всіх форм власності незалежно від їх розміру та сфери діяльності. В умовах світової фінансової кризи багато підприємств відчують гострий дефіцит оборотних коштів, викликаний труднощами залучення зовнішнього фінансування. Така ситуація, найчастіше, сприяє росту неплатежів. Зіштовхнувшись з такого роду проблемами, багато підприємств змушені переглянути свою політику керівництва оборотним капіталом. Найбільша увага при цьому приділяється обліку та контролю розрахунків з покупцями й замовниками. Із певних категорій основний акцент, звичайно, робиться на дебіторській заборгованості покупців, оскільки вхідний грошовий потік від її погашення контрагентами є одним з основних джерел наявних коштів підприємства. Внаслідок цього можна стверджувати, що необхідною умовою для можливості збільшення економічної рентабельності й прагнення підвищити конкурентоспроможність є налагодження ефективної системи бухгалтерського обліку та виконання певних контрольних процедур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань контролю взагалі та аудиту, зокрема, розрахунків з покупцями та замовниками є актуальною у будь-які часи. Це підтверджує низка робіт таких вітчизняних науковців як Л.В. Гуцаленко [1], М.М. Коцупатрий [1], У.О. Марчук [1], Н.І. Дорош [2], Н.М. Проскуріна [3], в основу яких викладена проблематика контролю за організацією економічних відносин між покупцями і замовниками та підприємством-постачальником. Проте, саме через суперечливий характер нормативно-правової бази та різноманітність суб'єктів і об'єктів розрахунково-платіжних відносин ці

питання залишаються невирішеними і досі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на досить певне опрацювання даної теми, слід зазначити, що контроль взагалі та аудит, зокрема, розрахунків з покупцями і замовниками є вимагає проведення подальших досліджень з позиції комплексного вивчення теорії та практичних аспектів. Актуальність дослідження обраної теми обумовлено тим, що чітка організація розрахунків з покупцями й замовниками безпосередньо впливає на прискорення оборотності оборотних коштів та своєчасне надходження коштів. У зв'язку із цим виникає необхідність проведення внутрішньої аудиторської перевірки розрахункових операцій на підприємстві.

Постановка завдання. Метою даної статті є вивчення і систематизування особливостей внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на основі вивчення та узагальнення міжнародних й вітчизняних норм, стандартів, теоретичних розробок та практичних матеріалів.

Результати дослідження. Однією з найбільш складних проблем державної економіки є стабілізація розрахунково-платіжної системи та подолання платіжної кризи, що стало, в певній мірі, вже хронічним явищем. Дана криза супроводжується ростом дебіторської й кредиторської заборгованостей при розрахунках між суб'єктами виробничої й підприємницької діяльності. Перевірка розрахунків з постачальниками й покупцями звичайно розглядається як основна частина аудиту взагалі та внутрішнього аудиту зокрема. Навмисне або випадкове перекручування кількості або оцінки даних по наявній дебіторській і кредиторській заборгованості істотно впливає як на фінансовий результат діяльності підприємства, так і в цілому на баланс, де значення дебіторської й кредиторської заборгованості безпосередньо відображується на величину показників ліквідності балансу.

Крім того, від ефективності управління розрахунків, що виникає в результаті дебіторської й кредиторської заборгованості на підприємствах, залежить їх успішна діяльність. Результату проведення аудиту, в тому числі і внутрішнього (як джерело достовірної інформації про розрахунках з постачальниками і покупцями) дебіторської та кредиторської заборгованості належить вирішальна роль.

Варто наголосити, що операції розрахунків з покупцями і замовниками численні, періодичність їх висока, нормативно-правова база регульованого обліку даних операцій велика та динамічна. Даний вид розрахунків традиційно перебуває в сфері уваги багатьох контролюючих органів, – помилки в облікових операціях по розрахунках з покупцями і замовниками здатні викликати вкрай негативні фінансові наслідки для підприємства.

Велика дебіторська заборгованість у обліку – не завжди добре. На перший погляд – це ті кошти, що підприємство має отримати від своїх дебіторів, а, отже, збільшити свої оборотні активи. Проте, це лише зобов'язання дебіторів перед підприємством. Через низку обставин ці зобов'язання можуть так і залишатися непогашеними і трансформуватися у сумнівний борг, ймовірність повернення якого дебіторами дуже мала. Така безнадійна дебіторська заборгованість негативним чином впливає на економічну стійкість підприємства, тому знижує його привабливість перед інвесторами.

Отже, задля стабільного та ефективного функціонування системи розрахунків із покупцями та замовниками необхідно організувати чіткий внутрішній контроль дебіторської заборгованості на самому підприємстві.

Внутрішній контроль на підприємстві є необхідною економічною складовою. Він дає змогу оцінити доцільність господарських операцій, правильність їх відображення у регістрах обліку, об'єктивність визнання тієї чи іншої заборгованості тощо. Тому, спираючись на періодичні його

результати, керівництво підприємства може приймати зважені управлінські рішення, від яких залежить подальше економічне життя самого підприємства.

Внутрішній контроль є основним джерелом інформаційного забезпечення управління підприємством, який розробляється власником (керівництвом підприємства) та спрямований на: дотримання законності й економічної доцільності здійснення операцій; збереження майна; попередження, виявлення і виправлення суттєвих помилок та викривлень інформації; належне формування облікових даних та фінансової звітності [1]. Автор Дорош Н.І. наголошує на тому, що внутрішній контроль – це процес, розроблений з метою досягнення поставлених завдань підприємства. Він розпочинається з верхівки підприємства (ради директорів та менеджерів) які створюють і зміцнюють структуру і характер здійснюваних контрольних заходів в організації, прямо чи опосередковано включаючи в себе всіх працівників підприємства [2].

Зрозуміло, що здійснення контролю за рухом дебіторської та кредиторської заборгованостей необхідне для поліпшення розрахунково-платіжної дисципліни. Проте питання, чи варто організовувати на підприємстві внутрішній аудит, якщо його функції виконують співробітники бухгалтерії, все одно є актуальним.

Очевидно, що для створення внутрішнього аудиту потрібні певні витрати, і не малі, тому не кожне підприємство прагне створити відділ внутрішнього аудиту або хоча б ввести посаду внутрішнього аудитора. Зрозуміло, що відділ внутрішнього аудиту на підприємстві буде релевантним тільки в тому випадку, якщо результат його функціонування буде перевищувати його вартість. Відділ внутрішнього аудиту здатен виконувати функції контролю підготовки фінансової інформації, оцінки ефективності системи внутрішнього контролю, виявлення ризиків і управління ними, оскільки внутрішні аудитори спроможні виконувати

значний обсяг контрольних функцій, які покладені на керівництво підприємства. Важливо, що відділ внутрішнього аудиту використовується на підприємствах у більшості країн і на практиці підтверджує свою ефективність

Основною метою внутрішнього аудиту на підприємстві є зниження виникаючих по різних причинах фінансових втрат. В умовах ринку такі втрати неминучі, але їх необхідно зменшити на скільки можливо. Для цього організовується ефективний контроль, що запобігає втрати як на стадії планування, так і при здійсненні поточної діяльності. Чим більш ефективний внутрішній аудит і вище результат його дії, тим менше втрат несе підприємство. Процес створення відділу внутрішнього аудиту є досить складним та вимагає вирішення ряду методологічних і організаційно-технічних проблем. Відділ внутрішнього аудиту повинен бути організований у відповідності зі специфікою діяльності підприємства, його системою управління й станом внутрішнього контролю. Всі положення по організації внутрішнього аудиту й методиці його проведення повинні бути регламентовані внутрішніми документами підприємства й відображені в обліковій політиці.

Взагалі, розрахунки з контрагентами, під якими прийнято розуміти в основному розрахунки з постачальниками й підрядниками, покупцями й замовниками, завжди були предметом пильної уваги. У сучасних умовах господарським суб'єктам доводиться здійснювати їх діяльність в стані конкурентного середовища, де відбувається певне загострення. У цей час розрахунки з контрагентами опановують більш важливий характер і є одним із ключових елементів у питаннях подальшого існування підприємства. Від того, як проходять розрахунки з контрагентами, залежить стабільність фінансового стану підприємства, ефективність його діяльності та перспективи подальшого розвитку та функціонування. Для здійснення внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками й

замовниками підприємству варто використовувати єдину методичку, яка буде визначати порядок і строки проведення перевірки, а також методи, прийоми й процедури. Внутрішній аудит бажано проводити не рідше чим два рази в рік. Також варто проводити позапланові перевірки, звертаючи особливу увагу на випадки підозри в зловживаннях працівників підприємства.

Що стосується послідовності дій, то слід зазначити етапи проведення внутрішнього аудиту на підприємстві. Цей процес можна відобразити таким чином: контроль за виконанням умов договору сторонами та виконанням ними своїх зобов'язань; ідентифікація суб'єктів дебіторської заборгованості; збір повного об'єму відповідної інформації; визначення методів та способів процесу перевірки; аналіз структури дебіторської заборгованості, дослідження її у динаміці за попередні звітні періоди; диференціація заборгованості на поточну, сумнівну та безнадійну; моніторинг своєчасності проведення інвентаризації розрахунків по заборгованостям; співвіднесення достовірності сум заборгованостей; загальна оцінка стану бухгалтерського обліку і звітності розрахунків з покупцями та замовниками.

Слід зауважити один з важливих моментів внутрішнього аудиту. Організація самого внутрішнього аудиту та його функціонування спрямовані на усунення ризиків господарської діяльності підприємства, у тому числі й ризиків, що впливають на здійснення операцій з покупцями й замовниками і на формування інформації про ці операції, а саме: закупівлі у ненадійного постачальника або за завищеною ціною; несанкціоновані закупівлі, оплата неіснуючих зобов'язань; облік рахунків постачальників, у той час, як поставки фактично не були зроблені; виникнення безнадійної дебіторської заборгованості (співробітництво з некредитоспроможним покупцем); істотне перекручування фінансової звітності (у тому випадку, якщо резерв під сумнівну заборгованість створений невірно).

Підприємство під час своєї фінансово-господарської діяльності постійно веде розрахунки з покупцями за куплені ними товари та із замовниками – за зроблені послуги. Неоплачені рахунки за поставку товарів і надання послуг призводять до появи дебіторської заборгованості. Здійснення з боку підприємства постійно контролюючих заходів за дебіторською заборгованістю може запобігти від небажаних наслідків, таких як банкрутство, втрата керівництва, необхідність брати кредит у банку й т.д. Таким чином, стійкий фінансовий стан підприємства прямо залежить від правильно організованого обліку й аудиту, в даному випадку внутрішнього аудиту, розрахунків з покупцями та замовниками.

Отже, у результаті здійснення господарської діяльності на підприємстві, як правило, утворюється заборгованість, інформація про яку повинна бути коректно представлена у фінансовій звітності.

Саме цей факт підтверджує необхідність постійного контролю за нею з боку керівництва та безперервного спостереження за ефективністю ведення обліку підприємства, що прямим чином впливає на стан розрахунків по дебіторській заборгованості. Зокрема, головним завданням внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями та замовниками є: налагодження процесу спостереження за достовірністю даних обліку та звітності з позицій зміни обсягів дебіторської та кредиторської заборгованостей; своєчасні розрахунки з кредиторами і дебіторами; дотримання правил у пред'явленні або погашенні можливих претензій, слідування розрахунково-платіжним нормам, досягнення максимальної платоспроможності підприємства.

Певна річ, щоб кожна внутрішня аудиторська перевірка на підприємстві мала максимальну результативність, вона потребує якомога більше вихідних даних по тому чи іншому об'єкту перевірки. Тому розрахунковий процес з покупцями та замовниками обов'язково супроводжується певним набором джерел інформації, а саме: первинна

документація, облікові реєстри, фінансова звітність. Саме тому ці документи мають бути задіяними у повному обсязі у процесі внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями та замовниками.

Зокрема, всі угоди між постачальником і покупцем здійснюються на підставі договору, що може бути як усним, так і письмовим. Договір вважається укладеним з моменту видачі продавцем покупцеві документу, що підтверджує оплату товару, тобто касового або товарного чеку. Договором визнається угода двох або декількох осіб про встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків. За договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) зобов'язується передати товар у власність іншій стороні (покупцеві), а покупець зобов'язується прийняти цей товар і сплатити за нього певну грошову суму (ціну) [4]. Саме тому процес внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями та замовниками розпочинається з моніторингу взаємозобов'язань по цьому самому договору. Умови його підписання прописані в Цивільному кодексі України, де відображаються обов'язки сторін та можливі наслідки порушення ними договірних зобов'язань.

Перевірку стану розрахунків взагалі рекомендується починати з аналізу матеріалів інвентаризації розрахунків. Інвентаризація розрахунків укладається у виявленні по відповідних документах залишків і ретельній перевірці обґрунтованості сум, що значаться на рахунках. У такий спосіб при аудиті розрахунків з покупцями та замовниками необхідно перевірити наявність укладених з партнерами договорів на продаж товарів, виконання робіт і надання послуг, звернути увагу на законність здійснення угоди відповідно до того ж Цивільного кодексу України; погодженість цін на товари мають бути зазначені в розрахункових документах з вартістю, зазначеними в договорах. При перевірці проведеної інвентаризації розрахунків необхідно з'ясувати: чи проводилися зустрічні перевірки, особливо тоді, коли на фінансовий результат списується непідтверджена

дебіторська заборгованість, по якій минули строки позовної давності; правильність оформлення рахунків-фактур, чи ведеться їх реєстрація в книгах покупок і продажів; своєчасність пред'явлення штрафних санкцій покупцям при порушенні договірних зобов'язань; законність і документальне оформлення списання заборгованості з терміном позовної давності, що закінчився, і причини її виникнення; законність здійснення розрахунків по заборгованості через третіх осіб; розрахунки по векселях; правильність кореспонденції рахунків і відповідність даних синтетичного й аналітичного обліку з відповідними показниками звітності.

Перевірки проведення інвентаризації по розрахунках на підприємстві проводяться не більше двох разів у рік. Для такого обсягу інформації даної ділянки обліку цього недостатньо, тому необхідно рекомендувати проводити інвентаризацію розрахунків не рідше одного разу в квартал. Крім того, при більш ретельній інвентаризації розрахунків буде вчасно виявлена прострочена дебіторська заборгованість, що дозволить вчасно зробити нарахування резерву по сумнівних боргах.

Треба сказати, що формування резерву сумнівних боргів відбувається на засадах принципу обачності, за якого методи оцінок, які були використані у бухгалтерському обліку, мають запобігати можливому зниженню оцінки витрат і зобов'язань з одного боку та завищенню оцінки доходів і активів підприємства з іншого. У процесі внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями і замовниками обов'язково піддається оцінці платоспроможність окремих дебіторів або дебіторська заборгованість у згрупованому вигляді за строками її непогашення (в залежності від обраного підприємством методу нарахування резерву сумнівних боргів). Якщо підприємство використовує коефіцієнт сумнівності для розрахунку резерву сумнівних боргів, то в процесі внутрішньої аудиторської перевірки має бути встановлена об'єктивність і точність розрахунків, виконавши зустрічні аналітичні перерахунки суми резерву. Таким чином, резерв

сумнівних боргів виступає в ролі інструмента коригування оцінки дебіторської заборгованості [3].

Варто зазначити, що поряд з виправданою доцільністю функціонування на підприємстві внутрішнього аудиту часто зустрічаються недосконалості обліку розрахунків з покупцями й замовниками, такі як: відсутність в обліковій політиці пункту по обліку розрахунків; відсутність нарахування резерву по сумнівних боргах; відсутність у договорах необхідних реквізитів, печаток, підписів; відсутність товарних накладних; відсутність актів звірки по всіх боржниках підприємства; проведення інвентаризації розрахунків не більше двох разів у рік; несвоєчасне виявлення простроченої дебіторської заборгованості.

Поряд з розподілом дебіторської заборгованості на типи важливим моментом внутрішнього аудиту є диференціація підходів до контрольних дій кожного виду заборгованості. Зокрема, до поточної або дійсної дебіторської заборгованості має бути вжитий вибірковий контроль документів, перерахунок реальних сум та процедури моніторингу поступової оплати цієї заборгованості. Виявлена сумнівна дебіторська заборгованість має бути перевірена на її безумовну наявність у всіх необхідних документах та переліку сум. До того ж, необхідно вжити всіх можливих заходів для стягнення боргу у дебіторів та відстежити процес здійснення саме цих заходів. А щодо безнадійної дебіторської заборгованості, то вона має бути проаналізована на предмет виникнення та проконтрольована щодо можливості її відновлення у разі зміни фінансового стану безнадійного дебітора.

Слід підкреслити ще одне, що під час проведення внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями та замовниками особливу увагу варто приділити дотриманню правил і норм відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку за допомогою моделювання типових операцій з відповідним відображенням кореспонденцій рахунків. Цей

прийом дозволяє виявити спотворення інформації та суттєві помилки, допущені під час ведення самого бухгалтерського обліку.

Відповідно до вищевикладеного можна стверджувати, що для проведення внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками й замовниками підприємству варто використовувати єдину методику, що буде визначати порядок і строки його проведення, а також грамотно застосовувати різні методи, прийоми й процедури. Також варто частіше проводити позапланові перевірки, звертаючи особливу увагу на певні моменти, а саме: на перевірку відповідності договорів, що укладаються з контрагентами; вимогам законодавства й конкретних зобов'язань здійснюваних операцій; інвентаризацію розрахунків; аудит первинного обліку з постачальниками й підрядниками; аудит стану заборгованості перед постачальниками й підрядниками; перевірку правильності відображення в бухгалтерському обліку окремих операцій по розрахунках з постачальниками й підрядниками; перевірку відповідності даних аналітичного обліку розрахунків з постачальниками й підрядниками даним синтетичного обліку; перевірку податкового обліку по розрахунках з постачальниками й підрядниками.

Висновки. Внутрішній аудит – це складний і тривалий процес, що вимагає гарної кваліфікації й досвіду роботи. При перевірці правильності відображення в балансі розрахункових операцій внутрішньому аудиторіві доводиться враховувати поряд із загальними моментами специфічні аспекти, що стосуються безпосередньо аудиту розрахункових операцій. Внутрішні аудитори постійно працюють над тим, щоб максимально скоротити час перевірки, не знижуючи при цьому її якості, і, отже, не збільшуючи аудиторський ризик, однак, часто мінлива нормативна бухгалтерська й податкова нормативна база, що стосується розрахункових операцій змушує постійно поповнювати методичний багаж, на що йде додатковий час. Практика економічної діяльності підприємств показує, що

й надалі питання взаєморозрахунків і інших видів розрахункових операцій між суб'єктами економіки будуть у центрі уваги контролюючих органів, тому внутрішнім аудиторам варто мінімізувати аудиторські ризики розробкою й застосуванням нових методик і скрупульозним відношенням до об'єктів перевірок.

Література

1. Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 496 с.
2. Дорош Н.І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на підприємстві. Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна. – 2014. – Вип. 44. – С. 148–152.
3. Проскуріна Н.М. Резерв сумнівних боргів: удосконалення методики розрахунку. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка. 2014. – Вип. 25. – С. 195–199.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // База даних «Законодавство України» / ВР України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 05.12.2018).

References

1. Ghucalenko L.V., Kocupatryj M.M., Marchuk U.O. Vnutrishnjoghospodarsjkyj kontrolj: navch. posib. – K.: «Centr uchbovoji literatury», 2014. – 496 s.
2. Dorosh N.I. Vnutrishnij kontrolj ta audyt v upravlinni ryzykamy na pidpryjemstvi. Visnyk Ljvivsjskoji komercijnoji akademiji. Serija: Ekonomichna. – 2014. – Vyp. 44. – S. 148–152.
3. Proskurina N.M. Rezerv sumnivnykh borghiv: udoskonalennja metodyky

rozrakhunku. Naukovi zapysky Nacionaljnogho universytetu «Ostrozjka akademija». Serija: Ekonomika. 2014. – Vyp. 25. – S. 195–199.

4. Cyviljnyj kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 # 435-IV // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (data zvernennja: 05.12.2018).